

En litteraturstudie om interkulturell kompetens inom dagvården

Kim Suurivuori

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området
Identifikationsnummer:	3485
Författare:	Kim Suurivuori
Arbetets namn:	En litteraturstudie om interkulturell kompetens inom dagvården
Handledare (Arcada):	Carina Kiukas
Uppdragsgivare:	Arcada
<p>Sammandrag:</p> <p>Detta examensarbete är ett beställningsarbete för Arcada och är tänkt att fungera som bakgrundsinformation för IMPAECT-projektet som är ett EU-projekt där beställaren medverkar. Syftet med detta arbete är att sammanfatta tidigare forskning om interkulturell kompetens inom dagvården. Forskningsfrågorna var: Vilka aspekter bör beaktas när man jobbar med barn från olik kulturell bakgrund? och hur kan man stöda barn med olik kulturell bakgrund inom dagvården i praktiken.</p> <p>Examensarbetet genomfördes som en litteraturstudie där texten baserades på tidigare forskning, vetenskapliga artiklar och litteratur. Urvalskriterier för litteratur och artiklar var att de skulle vara vetenskapliga, ha att göra med interkulturell kompetens och undervisning. Artiklarna skulle vara publicerade år 2003 eller senare. Denna studie grundar sig på 10 vetenskapliga artiklar inom interkulturell kompetens. De slutligen utvalda artiklarna har genomgått en innehållsanalys.</p> <p>Resultaten visade att pedagogerna inte har den utbildning som användning av interkulturell kompetens i undervisningssyfte förutsätter. Pedagogens personliga uppfattningar om kulturell mångfald påverkar undervisningen. Pedagogen skall stimulera till en mångkulturell syn hos barnen. De redskap som finns tillhands för barnens lek, skall representera kulturell mångfald. Barnen skall ses som individer och inte som bärare av en viss kultur. Barnen skall ges möjligheten till att via styrd och fri aktivitet få uppleva kulturell mångfald. Föräldrarna skall ses som resurs och tas vara på den kunskap de innehåller om sin egen kultur. Föräldrar borde användas som representanter för deras kultur, genom att bjudas in för att hålla en viss aktivitet för barnen i form av sång, lek etc. som då skulle representera den kultur de kommer ifrån.</p>	
Nyckelord:	interkulturell kompetens, kulturell mångfald, dagvård, social inklusion, Arcada
Sidantal:	45
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Social Services
Identification number:	3485
Author:	Kim Suurivuori
Title:	A literature review of intercultural competence within kindergarten
Supervisor (Arcada):	Carina Kiukas
Commissioned by:	Arcada
<p>Abstract:</p> <p>This degree thesis is a commission work for Arcada and has the purpose to function as background information for the IMPAECT-project which is an EU-project with Arcada as the commissioner. The purpose is to summarize the earlier researches of intercultural competence within kindergarten. The research questions were: What should be taken into consideration when working with children from different cultural background? And how can children with a different cultural background be supported in kindergarten from a practical point of view.</p> <p>The degree thesis was made as a literature review where the text is based on earlier researches, scientific articles and literature. The criterions for the selected literature and articles were that they should be scientific, involve intercultural competence and teaching. The selected articles had to be published in 2003 or later. This study is based on 10 scientific articles within to context of intercultural competence. The chosen articles were processed using a content analysis.</p> <p>The results showed that the teachers didn't have the necessary training that the use of intercultural competence as a method of teaching implies. The teachers' personal opinion of cultural diversity influences the teaching. The teacher should stimulate to a cultural diverse view among the children. The tools which are meant for children's play should represent cultural diversity. The children should be considered as individuals and not as representatives for a certain culture. The children should be given the opportunity to experience cultural diversity in form of guided and free activity. The parents should be seen as a resource and the knowledge they have about their own culture should be exploited. The parents should be representatives of their cultures, by being invited to guide an activity for the children in the form of play, song etc. what then should express the culture they are representatives of.</p>	
Keywords:	intercultural competence, cultural diversity, kindergarten, social inclusion, Arcada
Number of pages:	45
Language:	Swedish
Date of acceptance:	

INNEHÅLL

1	INLEDNING	5
1.1	Vad är interkulturalitet	6
1.1.1	<i>Olika aspekter av interkulturalitet</i>	7
1.2	Varför interkulturell kompetens	8
1.3	Interkulturell pedagogik	8
1.4	Interkulturellt förhållningssätt	9
1.5	Pedagogens kompetenser	10
2	SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	13
3	TEORETISK REFERENS RAM	13
3.1	Tidigare forskning	14
3.2	Socialpedagogiken	15
3.3	Bronfenbrenners utvecklingsekologiska modell	17
3.4	Socialpedagogiska begrepp	19
4	METOD	22
4.1	Litteraturstudie	23
4.2	Datainsamling	24
4.3	Urvalskriterier	25
4.4	Innehållsanalys	26
4.5	Etiska reflektioner	27
5	RESULTAT	28
5.1	Pedagogutbildningen	29
5.2	På daghemmet	30
5.3	Social växelverkan	31
6	ANALYS OCH DISKUSSION	32
6.1	Resultatdiskussion	33
6.2	Metoddiskussion	35
6.3	Egen utvärdering	36
7	AVSLUTNING	37
	Källor	39
	Bilagor	42
	Bilaga 1 Tabell över artiklar	42
	Bilaga 2 Tabell över resultat av artikelsökning i olika databaser	45

1 INLEDNING

Detta examensarbete behandlar behovet av interkulturell kompetens inom dagvården. Jag valde detta ämne för mitt personliga intresse för interkulturella ärenden och för att ämnet också är aktuellt samt kommer att vara det i framtiden. Det alltmer växande behovet för interkulturellt kunnande såväl inom dagvården som också skolväsendet och den mera internationella skaran av barn gör att dagvårdspersonalen redan i dagsläget är i ett stort behov av interkulturellt kunnande för att på bästa möjliga sätt kunna tillfredsställa de behov och krav som ställs på de som jobbar inom dagvården. I praktiken betyder detta att de professionella har olika slags redskap och verktyg för att jobba med barn med annan kulturell bakgrund. Detta kan vara allt från språket, kulturella skillnader till att engagera föräldrarna och att använda de som en resurs i att förstå barnets tankar och handlingar.

Detta examensarbete är ett beställningsarbete för Arcada och är planerat för att fungera som en slags bakgrundsinformation för IMPAECT-projektet (Intercultural educations by means of partners working with ECvet transfer) som Arcada medverkar i. Projektet är ett EU-projekt som innefattar fem stycken länder (Finland, Tyskland, Nederländerna, Sverige och Turkiet) och är av typen transfer of innovation. Projektet har som mål att forska om behovet av mångkulturellt kunnande inom dagvården för att kommande dagvårdspersonal skulle ha bättre verktyg för att jobba med interkulturalitet som grundtanke i den alltmer kulturellt mångfaldiga miljön som dagvården i dag är. I projektet behandlas teman som interkulturellt lärande, livslångt lärande, lika förutsättningar, igenkännande, genomsynlighet och så vidare.

Projektet är svar på det europeiska kravet att förbättra kvaliteten på småbarnsfostran och även de interkulturella kompetenserna bland lärare, utbildare och studerande. Att kunna öka dagvårdspersonalens praktiska kunnande inom ramen av interkulturell kompetens är en av IMPAECT-projektets målsättningar och projektet strävar även efter att kunna öka den interkulturella kompetensen hos de som utbildar dagvårdspersonal. För att IMPAECT-projektet skall kunna nå sitt mål, samarbetar olika grupper så som myndigheter, dagvårdspersonal, universitetspersonal etc.

För Arcadas del är medverkandet i IMPAECT-projektet ett startskott för att det i framtiden ordnas en kurs för socionomstuderanden i just interkulturell kompetens.

1.1 Vad är interkulturalitet

I litteraturen hittar man flera olika begrepp som är av liknande betydelse. Begrepp som mångkulturell, multikulturell, tvärkulturell, interkulturell, flerkulturell etc. Låt oss ta en närmare titt på just begreppet *interkulturalitet*. Ordet interkulturalitet som begrepp refererar till ordet inter respektive kultur. Inter står för växelverkan eller mellanmännisklig interaktion och begreppet kultur i betydelsen att något är kulturellt, dvs. meningssystem vilka ger ordning och inriktning i människans liv. (Lahdenperä, 2008: 29)

Interkulturalitet är en term som antyder en handling, en process och ett gränsöverskridande men samtidigt också en interaktion – som till skillnad från mångkulturell som kan användas som ett mått på ett tillstånd, en position eller en situation. (Lahdenperä, 2008: 29) Mångkulturell antyder på något som är kvantitativt, mängden på något, medan interkulturell står för en interkulturell handling. Detta innebär att begreppet syftar på något som sker, istället för att berätta hur något är. (Lunneblad, 2009: 27) Att någon befinner sig i en mångkulturell miljö, betyder inte nödvändigtvis att dessa kulturer möts eller integreras. (Lahdenperä, 2008: 29)

Interkulturalitet som begrepp har delvis sina rötter i 1970-talets diskussioner inom FN, där man genom utbildning ville kunna skapa fred och förståelse mellan nationer och dess invånare. I Sverige kom begreppet genom interkulturell utbildning att representera förståelse för invandrarnas etniska särart och därmed skapa väg för en fredlig samexistens. (Lunneblad, 2009: 27)

Begreppet interkulturalitet hämtar med sig olika kvalitativa och värdemässiga aspekter på kulturmöten. Exempel på dessa etiska värden som fungera som mål för interkulturali-

tet är bl. a. ömsesidig respekt, demokrati, tolerans, jämlikhet och social rättvisa. Dessa normativa och moraliska aspekter är grunden för att man kan leva utifrån dessa aspekter i en mångkulturell miljö. För att detta skall lyckas, måste man lära sig om och samtidigt förstå hur t.ex. stereotyper, fördomar, rasism och sociala ojämlikheter påverkar vår kommunikation respektive sociala relationer. (Lahdenperä, 2008: 29-30)

1.1.1 Olika aspekter av interkulturalitet

Interkulturalitet har enligt Lahdenperä tre olika aspekter: *normativ*, *kritisk* och *nydanande*. Den normativa aspekten innebär att man utgår ifrån vissa moraliska aspekter, som just demokrati, tolerans och ömsesidighet.

Den kritiska aspekten handlar om att man skall hålla sig kritiskt till sin egen historia, kultur och kulturella värderingar samt att utveckla en kritisk självmedvetenhet. I praktiken betyder detta att olika kulturbundna antaganden, perspektiv och referensramar skall problematiseras och ställas mot varandra för en kritisk granskning. För att kunna analysera, förstå och kritisera kultur som en social konstruktion bör denne sättas i sitt sammanhang – globalt, samhälleligt, historiskt, värdemässigt osv. Att hålla fast vid en viss kultur är viktigt för de makthavande och dess privilegier och för att kunna nå en ökad social rättvisa i samhället är det ytterst viktigt att värderingar ifrågasätts. Just beroende på detta har interkulturalitet en socialpolitisk grund där rättviseperspektivet har en central roll. (Lahdenperä, 2008: 30-31)

Den tredje aspekten av interkulturalitet, den nydanande aspekten, har som mål att via interkulturalitet skapa något nytt och innovativt. Detta innebär bearbetning och utvidgning av diverse kulturella barriärer som i sin tur leder till gränsöverskridanden. Interkulturella möten innebär också att ens egen etnicitet och identitet rekonstrueras som en följd av kulturmöten. (Lahdenperä, 2008: 31)

1.2 Varför interkulturell kompetens

Uppskattningsvis har var tredje under 30-åring som är bosatt i Europa invandrabakgrund. Många andra generationers invandrare känner sig varken vara en del av sitt nuvarande hemland, men har heller inga förbindelser till sina förfäders land. Detta leder till att den enskilde individen känner sig rotlös i sin tillvaro och följderna av detta kan vara bl.a. arbetslöshet och allmänt missnöje gentemot staten. Det samhälle som vi uppfattat som vårt eget, med dess sätt att tänka och leva kommer att ändras i framtiden inte minst på grund av den växande kulturella mångfalden som redan i dag har tvingat oss att tänka om i den alltmer globaliserade världen och för att kunna tacklas med de befolkningsrelaterade utmaningarna som t.ex. bristen på den inhemska arbetskraften i framtiden. (Tallib, 2006: 6)

1.3 Interkulturell pedagogik

Interkulturell pedagogik är anknytt till socialpedagogiken, genom att den synliggör mönster samt strukturer, som i sin tur legitimerar och reproducerar utsatta, underordnade grupper och individer i samhället. Interkulturell pedagogik är dock inte något entydigt begrepp, utan kan betyda många olika saker. (Sharif, 2008: 110)

I början av 1980-talet introducerades i Sverige begreppet *interkulturell*, som till en början hade samma betydelse som begreppet mångkulturell. Bägge begreppen relaterades starkt med termer som perspektiv, dimensioner, undervisning och utbildning. Interkultur som begrepp började så småningom få betydelsen som syftade mera på kulturens dynamiska aspekter - klass, genus, sexualitet, generation, språk, bostadsområde, etnicitet, religion och individualitet började få allt större betydelse. (Sharif, 2008: 110)

Begreppet interkulturell fungerar även som ett instrument för att förstå hur olika strukturer bestämmer respektive motiverar grupper och individers tankar, strategier och handlingsmönster utifrån rådande förutsättningar. Detta innebär att begreppet kultur inte

mera betraktas som ett tillstånd utan en process, som ständigt förändras som svar på den utvecklingen av de sociala relationerna i samhället. (Sharif, 2008: 110-111)

Interkulturell pedagogik uppfattas bl.a. som ett lärande som sker genom möten och interaktion mellan flera individer med olika kulturell och/eller etnisk bakgrund. I detta anseende skulle interkulturell pedagogik syfta till en process, som bygger på ömsesidig respekt, tolerans, jämlikhet och social rättvisa. (Lunneblad, 2009: 28)

För att interkulturell pedagogik skall kunna genomföras som en undervisning för alla, oavsett vilken etnisk bakgrund, religion eller samhällsklass eleverna hör till i skolorna, så förutsätter det en ändring i lärarnas förhållningssätt, undervisningsinnehåll och metoder. Det interkulturella förhållningssättet förutsätter att både lärare och elever visar ömsesidig respekt och nyfikenhet – för att mötena dem emellan skall kunna präglas av reflexivitet, respekt och empati, som i sin tur för att lyckas kräver öppen och kreativ atmosfär. (Sharif, 2008: 111)

1.4 Interkulturellt förhållningssätt

Personalens roll både på daghemmet och i skolan har under årens lopp förändrats från att ha varit mera uppfostrande och homogen i sitt sätt att se på barnen och deras behov till det som det är idag – mera kunskapsinriktad och mera kulturell mångfald som gör att barnen ses mera som en heterogen grupp och som enskilda individer med olika behov. Denna utveckling har betytt att lärarna som sysslar med interkulturell pedagogik i sitt pedagogiska arbete är medvetna om den egna kulturbakgrundens betydelse. Detta betyder bl.a. att människor från olika kulturell bakgrund har ett olika kommunikationsmönster som då präglas av den kultur man härstammar ifrån. Detta fenomen framkommer tydligt just i samtalen mellan pedagogen och en förälder till ett barn som då har en annan kulturell bakgrund än majoriteten i just detta land. Detta mönster gäller också i ett samtal mellan läraren och eleven och elever sinsemellan. Med interkulturellt förhållningssätt syftar man på att individerna i detta fall skoleleverna, utvecklar ett kritiskt tänkande som är byggt på reflektion, sensibilitet och ömsesidighet. Själva interkulturella under-

visningen bygger på att undervisningen består av lämpligt material som i sin tur integrerar och uppmuntrar till komplexitet i tänkandet som sedan resulterar i att nya interkulturella läroprocesser uppstår. Viktigt för de undervisningsmetoder som används är att de präglas av variation, heterogenitet och medvetenheten av olika synsätt men även att eleven är delaktig i lärandet. (Sharif, 2008: 111-112)

Interkulturellt förhållningssätt har en stark koppling med begreppet empowerment, på grund av att deltagaren har möjlighet att förstärka sin makt i en situation där ömsesidighet råder. Dessa situationer handlar ofta om att individen får makt och kontroll över sitt eget liv och därav känner att han/hon som individ själva kan bestämma över saker som berör en själv inom olika fält, exempelvis sin identitetskonstruktion, val gällande framtiden etc. Det interkulturella förhållningssättet innebär också att den gruppering som betraktas som majoritet i landet börjar se sig som kulturella varelser, dvs. att deras egna utgångspunkter och värderingar är kulturbundna. Det krävs även att personalen i skolan eller på ett daghem genom självreflektion ifrågasätter sin roll som en medlem av den härskande normen, det vill säga kulturen. (Sharif, 2008: 112)

1.5 Pedagogens kompetenser

Begreppet interkulturell kompetens är en bunt av olika färdigheter, som inte enbart är inlärd genom utbildning utan de bildar ett slags ”kvalitet” som en sammansättning av den kunskap man lärt genom utbildning och individuella färdigheter. (Leenen et al., 2010: 110)

Förutom den ”pedagogiska baskunskapen” bör en pedagog ha vissa särskilda interkulturella grundkompetenser. Tillägandet av dessa kompetenser är en livslång läroprocess och kräver ständig självreflektering och självkontrollering. Förvärvandet av de interkulturella grundkompetenserna är dock bara en pusselbit i hela pusslet ”Interkulturalitet”. Det följer ännu en lång rad med diverse kompetenser som fördelas på jag, - vi- och sakkunskapsnivån. (Deiters, 2008: 11)

På jag-nivån finns framför allt kompetenskraven, som t.ex. rolldistans, prövandet av arbetsnormer och arbetsvärden, acceptansen av de egna främlingskapskänslor, autenticitet och att hitta en självreflektiv inställning gentemot det egna och det främmade. Dessa kompetenser fungerar som en slags grund för arbete i interkulturella kontexter och till interkulturell dialog. (Deiters, 2008: 11-12)

Vi-nivån innebär framför allt en personcentrerad grundinställning. Här ingår färdigheter som äkthet, uppskattning av klienten och empati. Grunden för vi-nivån är att en personcentrerad inställning, för förtroendets skull mellan pedagogen och klienten som sedan utgör grunden för arbetet dessa två emellan. Det är viktigt att komma ihåg att uppskattning av klienten inte betyder att pedagogen ständigt infinner sig i bekvämlighetszonen. (Deiters, 2008: 12)

Den sista nivån av de tre är sak-nivån. Den innebär pedagogens kunskaper om själva klienten – politiska, sociala och rättsliga situation. Denna kunskap hjälper pedagogen att jobba vidare med klienten och ökar möjligheten till framgång. (Deiters, 2008: 12)

Alla dessa tre kompetensnivåer är bara en del av den helhet som kallas interkulturell kompetens. Detta betyder med andra ord att begreppet interkulturell kompetens inte är ett begrepp som har en enda definition, utan dess betydelse varierar beroende på i vilket sammanhang det förekommer.

Enligt Pirjo Lahdenperä, 2008, är de kvalitéer som en pedagog, ledare eller lärare bör ha för att denne kan anses som lämplig för att leda en interkulturell grupp är att man skall vara en humanistisk människa, engagerad med ett socialt ansvarstagande och ha ett äkta intresse för människor. Ledarens värden skall även vara av ett passande slag och fördomar anses som en negativ kvalité. (Lahdenperä, 2008: 55)

Ledaren bör ha en så kallad *interkulturell kommunikativ kompetens*. Detta innebär att ledaren skall lyssna in den kultur man skall möta och ha ett öppet förhållningssätt – utan fördomar och förutfattade meningar. Interkulturell kommunikativ kompetens kan definieras som å ena sidan handlar om en kognitiv och intellektuell förmåga att förstå sakförhållanden med hjälp av fakta och information där kunskap om olika kulturer är i en

central roll. Å andra sidan handlar det om attityder och en sensitiv förmåga att vara öppen till allt som kan betraktas vara annorlunda. Färdigheten består sedan av att kunna upptäcka och integrera det annorlunda och att alltid kunna ställa det i relation med sin egen kultur. (Lahdenperä, 2008: 56)

Interkulturell kommunikationsförmåga består av tre olika faser: medvetenhet, kunskap och färdigheter. Medvetenheten innebär att man har klart för sig att man växt upp i en viss miljö och därför har en annorlunda mental programmering än de som växt upp någon annanstans. Detta innebär att man bär på insikten att det finns skillnader i tankesätt, värderingar, känslor etc. Detta å sin sida betyder att för att vi skall kunna samverka med människor från andra kulturer måste vi veta hur dessa kulturer är och fungerar, deras symboler, hjältar och ritualer – som är kunskapsfasen. Dessa färdigheter hjälper oss sedan att i ett senare skede lösa de mer komplicerade problemen som uppstår i ett umgänge med människor från olika kulturer. (Lahdenperä, 2008: 56)

Interkulturell sensitivitet, går ut på att överbrygga olika synsätt, förstå och respektera andras perspektiv och ifrågasätta och bearbeta den egna etnocentrismen. Denna form av sensitivitet innebär också att en förmåga att tåla osäkerhet och mångtydighet gällande olika tolkningar. Detta innebär att man skall vara kulturellt känslig – vara noga med att inte nedvärdera eller stereotypisera andra kulturer. Det är också viktigt att ta vara på sina egna erfarenheter man hunnit vara med om. Detta kan vara allt från att man bott i flera olika länder eller flyttat en del inom samma land och därmed varit tvungen att ha kontakt med människor från olika kulturer och samhällsklasser. Ju mera man är med om dylika händelser, desto mera erfarenhet skaffar man sig gällande interkulturell sensitivitet. (Lahdenperä, 2008: 57)

Genom att leva och växa upp i andra länder, kulturer, med flera språk, så utvecklas förmågan till så kallad *kodväxling* – genom perspektivbyte och vanan att umgås med människor med olik kulturell bakgrund. Detta leder till att individens interkulturella kompetens ökar, men även de valmöjligheterna beträffande värderingar, identitet och tillhörighet – att befinna sig i det så kallade ”tredje rummet”. Just tack vare de otaliga kulturella möten som en person som bor utomlands handskas med dagligen, gör att denne individ kan inta en ”mellanposition” varifrån det går att betrakta samt att värdera de olika kul-

turen runt omkring. För att det skall vara möjligt att uppnå denna ”mellanposition”, måste personen ifråga våga ställa sig utanför sin egen, respektive den andres kultur. (Lahdenperä, 2008: 58)

Nedan följer en lista över ledarens personliga kvalitéer och kompetenser som kännetecknar det interkulturella enligt Pirjo Lahdenperä, 2008:

Färgblind – fördomsfri, gränsöverskridande, tål kaos och osäkerhet, inkluderande och kosmopolitisk, personlig och kontaktskapande, förmåga att hantera konflikter, förmåga till empati och ömsesidighet, rättkänsla och social engagemang, modig och med civilkurage, självdistans, känsla för humor, god förmåga att kommunicera, språkkunskaper, kreativ samt estetisk.

2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med detta examensarbete är att undersöka samt forska vad som redan är känt angående interkulturell kompetens inom dagvården. Studien fäster särskilt fasta vid olika aspekter som man skall ta i beaktande när man arbetar med barn med olik kulturell bakgrund.

Mina forskningsfrågor för studien är följande:

- Vilka aspekter bör beaktas när man jobbar med barn från olik kulturell bakgrund?
- Hur kan man stöda barn med olik kulturell bakgrund inom dagvården i praktiken?

3 TEORETISK REFERENSRAM

De teorier som jag utgår ifrån i min studie är främst socialpedagogiken och centrala begrepp jag kommer att använda mig av är bl.a. social inklusion, delaktighet och normalitet. För en socionom är socialpedagogiken det viktigaste redskapet i det dagliga arbetet och kan därav utses vara en slags grundtanke bakom handlingarna i praktiken. Social inklusion, bemötande och växelverkan är alla begrepp som är centrala inom socialpedagogiken.

3.1 Tidigare forskning

Det har gjorts en del tidigare forskning om interkulturellt/multikulturellt kunnande såväl inom dagvården som inom skolan. Majoriteten är gjorda utomlands. Här följer några exempel som jag valt ut med tanke på relevansen med mitt examensarbete.

Tidigare forskning inom mitt forskningsområde har jag funnit bl.a. i Tuulikki Venninens *Monikulttuurisuus pääkaupunkiseudun päiväkodeissa 2005-2007 – kyselyn tulokset*. Studiens syfte var att kartlägga den mångkulturella småbarnsfostrans läge inom huvudstadsregionen. De till antalet 21 kommunala daghem fick förfrågan om hur de tyckte att de behärskade mångkulturell småbarnsfostran och vad som de ansåg att borde förbättras för att mångkulturella småbarnsfostran skulle bli ännu bättre.

Ett examensarbete av Pernilla Johansson & Malin Wiklund *Den interkulturella förskolan – upplevelser i möten mellan pedagoger och föräldrar med utländsk bakgrund* från 2010. Studien hade som syfte att undersöka hur föräldrar med utländsk bakgrund upplever den svenska förskolekulturen. Forskarna ville med sitt arbete uppnå en ökad kunskap och bättre förståelse när det gäller andras tankar och upplevelser. Med detta ville de kunna hjälpa pedagoger i deras dagliga arbete med föräldrar med utländsk bakgrund.

Ett arbete *Inkludering och interkulturellt arbetssätt i förskolan* av Anders Skans 2006. Syftet med arbetet var att granska hur förskolan organiserar arbetet med barn i behov av särskilt stöd och de socialpedagogiska instanserna, utifrån vad personalen ser som in-

kludering. Arbetet handlade också att forska om personalen ser ett interkulturellt arbets-sätt som ett möjligt extra stöd bland barn med särskilda behov.

En artikel av Johannes Lunneblad *En målsättning för de Andra – Förskolepedagogers tal om barn och föräldrar under planering och utvärdering på en förskola med en kul-turellt blandad barngrupp* från år 2009. Artikeln handlar om att belysa hur förskolepe-dagogernas tal om barn och föräldrar på ett etniskt mångkulturellt daghem bidrar till återskapandet av etniska och kulturella identiteter. Artikeln tar även upp mångkulturell utbildning i Sverige.

3.2 Socialpedagogiken

Som jag redan var inne på i ett tidigare skede, så kan socialpedagogiken anses vara socionomens kanske viktigaste redskap i teorin och praktiken och därför har jag valt att utgå ifrån denna i mitt examensarbete.

Socialpedagogiken ändrar lite på sin betydelse beroende på var i världen man befinner sig. Detta på grund av att de traditioner som socialpedagogiken grundar sig på i varje enskilt land är olika samt att skillnaderna mellan yrkesutbildningarna, mellan de social-pedagogiska målgrupperna och det socialpedagogiska praxisfältet också är heterogena. (Madsen, 2006: 13)

För att ta några praktiska exempel på detta med socialpedagogik i olika länder, så kan konstateras att det t.o.m. inom de skandinaviska länderna finns skillnader inom utbild-ningen till socialpedagog. Beroende i vilket land i Skandinavien man befinner sig, så går det att utbilda sig till socialpedagog på olika sätt. Här i Finland, så anses socialpeda-gogiken vara ett självständigt ämnesfält med egna teorier respektive metoder. Själva utbildningen går ut på att studera barn, äldre, funktionshindrade och riskgrupper av olika slag. I exempelvis Tyskland, är såväl socialpedagogik (Sozialpädagogik) som so-cialarbete (Sozialarbeit) en del av helheten socialt arbete (Soziale Arbeit). Utbildningar-na i socialpedagogik och socialarbete är integrerade i varandra. Socialarbetare jobbar

med klienter och allmän service för utvalda grupper, medan socialpedagoger arbetar med barn och ungdomar i form av olika projekt. (Madsen, 2006: 14-15)

Socialpedagogik som begrepp användes för första gången i Tyskland år 1844 av Karl Mager som ett begrepp för den samlade kunskapen om fostran och pedagogisk praxis. Tanken var att socialpedagogiken skulle få stopp på uppfostringskriser och lösa sociala konflikter i det nya industriella samhället och även vara en del av socialpolitiken i Tyskland. I och med den tyske filosofen och pedagogen Paul Natorp fick socialpedagogiken ett egentligt teoretiskt innehåll i och med att han intresserade sig för människans bildning i samhället. Natorps synsätt på socialpedagogik var som en viljans pedagogik, som hade som mål att införa demokratiska principer i uppfostran. (Madsen, 2006:41)

Socialpedagogiken har under årens lopp förvandlats från att ha varit något man använt sig av på slutna behandlingsinstitutioner till alltmer öppet och mångsidigt sätt att se på de olika samhälleliga problemen och är idag förknippat med demokratiska rättigheter, normalisering, självbestämmande och deltagande. Att stödja, stimulera och mobilisera har blivit det socialpedagogiska uppdraget i dagens samhälle. Det socialpedagogiska området har alltmer blivit inriktat på den allmänpedagogiska. (Eriksson & Markström, 2000: 73-75)

I dagens samhälle är socialpedagogens uppgift något annorlunda än tidigare. Detta beroende bl.a. på att uppväxtvillkoren har under årens lopp förändrats och därmed är socialpedagogen tvungen att byta perspektiv. Från att det tidigare kallats att ”barnet är onormalt”, så heter det idag att ”uppväxtvillkoren är onormala” och måste förändras. Förutom att socialpedagogen jobbar med barn och ungdomar, så är denna yrkesgrupp även nuförtiden aktiv bland sådana målgrupper som kriminella, missbrukare och personer med mental ohälsa. Detta har även hämtat med sig att socialpedagogens uppgift i dag är mera i förebyggande syfte än var den var tidigare. (Eriksson & Markström, 2000: 76)

Behovet av socialpedagoger har blivit allt större inom den allmänna, vardagliga sektorn i barnens och ungdomarnas liv. Detta har skett för att barnen har i dag ett större beroende av samhällets villkor än tidigare under sin uppväxttid. De vistas mera på daghem,

fritidshem etc. Denna utveckling har medfört ett större behov av personal och andra yrkeskunniga inom just exempelvis dagvården. (Eriksson & Markström, 2000: 77)

Från att tidigare ha använts enbart på institutioner har socialpedagogiken utvecklats till att barn ungdomar och vuxna har möjlighet till socialpedagogens hjälp även i sitt eget hem. Denna utveckling har både för- och nackdelar. Att kunna få hjälp i hemmet innebär att det inte behövs ta till några drastiska åtgärder för att kunna ”behandlas”. Men å andra sidan så betyder detta att socialpedagogerna mer och mer tränger in i samhällets alla hörn och kanter. Även interventionsnivån har förändrats i den mån att tidigare var det enbart klienten som var föremål för interventionen medan det idag är hela familjen, nätverket och lokalmiljön. Detta betyder att kontextens betydelse för den enskilde individens välbefinnande har utvidgats. (Eriksson & Markström, 2000: 77)

3.3 Bronfenbrenners utvecklingsekologiska modell

Att den miljö som en människa växer upp i inverkar på hurdan människan kommer att bli är något som forskare är eniga om. Den amerikanske forskaren Urie Bronfenbrenner hävdar i sin teori från år 1979 att samspelet mellan individ och miljö formar barnets utveckling. Denna teori ändrade synen på att se barnets utveckling som enbart individcentrerad och började mera att uppmärksamma den närmiljön som barnet lever i. Bronfenbrenners utvecklingsekologiska modell grundar sig inte på enbart en teori, utan har formats utifrån tankar från bl.a. sociologin, psykologin, biologin etc. Som vetenskaplig grund bakom teorin ligger ekologi, som är vetenskapen om organismens och miljöns relation till varandra, forskning av levande organismer i deras naturliga miljö. (Hujala et al., 1998: 10)

I sin utvecklingsekologiska modell utgår Urie Bronfenbrenner ifrån att barnet, står i centrum. Runtom individen befinner sig olika miljöer som i sin tur samspelar med individen. Dessa miljöers samspel bildar en helhet som då inverkar hur barnet kommer att utvecklas. (Hujala et al., 1998: 12-14)

Den miljö som står i omedelbar kontakt med barnet är *mikrosystemet*. Denna miljö formas av aktiviteter, roller och relationerna mellan olika personer, som barnet har nära kontakt med. Barnets hem och därmed även föräldrar och familjen utgör denna miljö tillsammans med daghemmet där då barnet tillbringar en stor del av sin tid och därför är daghemspersonalens inverkan på barnet i stor roll. (Hujala et al., 1998: 15-16)

Barnets utvecklingsmiljöers ömsesidiga växelverkan med varandra utformar det vad Bronfenbrenner kallar *mesosystemet*. Kvaliteten av uppfostringsarbete som familjen och daghemmet tillsammans gör förutsätter att mesosystemet fungerar som det skall. Exempel på ömsesidig växelverkan där barnet innehar en aktiv roll är hemmets och daghemmets växelverkan respektive hemmets och vänskapskretsens. Med att barnet agerar aktör i dennes närmiljöer, påverkar barnet själv på mesosystemet och dess funktioner. (Hujala et al., 1998: 18)

På utsidan av barnets närmiljöer befinner sig förhållanden som har en indirekt inverkan på de miljöer de möter. Detta kallar Bronfenbrenner för *exosystemet* som i sin tur består av saker som inte har en direkt inverkan på barnet, men som genom att inverka familjen eller t.ex. daghemmet på så vis har en inverkan på barnet. Förändringar i föräldrarnas arbetsvillkor eller en försämring av kommunens ekonomi som leder till att kommunen inte kan erbjuda vissa stödformer, är exempel på detta. Dessa institutioner definierar föräldrarnas möjlighet att på ett tillfredställande sätt fungera som uppfostrare och förälder till sitt barn. Gällande daghemmet så utgörs exosystemet förutom av personalens privata liv även av de faktorer som formar personalens yrkeskunnighet – personalens grad av skolning, arbetsomständigheterna osv.

Trots att barnet inte har någon direkt kontakt med exosystemet, så påverkar barnet det indirekt med de kontakter denne har med vuxna. Att barnet börjar gå i skola kan innebära att en av föräldrarna är tvungen att börja jobba kortare dagar, som i sin tur innebär att arbetsplatsen behöver göra förändringar och eventuellt att familjens sociala nätverk påverkas som en följd av allt detta. Alla vardagliga sysslor inom mikrosystemet bygger exosystemet, som via vuxna då åter kommer att beröra barnet. (Hujala et al., 1998: 19-20)

Samhällets ideologiska system som Bronfenbrenner kallar *makrosystemet* är det som slutligen avgör eksosystemets och även meso- och mikrosystemens funktionalitet för barnets utveckling. Makrosystemet hänvisar till samhällets kulturella och institutionella mönster, som ekonomiska, sociala och lag- och politiska system, som i sin tur utgör samhällets ramar. Likt exosystemet berör även makrosystemet barnet indirekt, genom de ramar som samhället, exempelvis daghemmet fungerar efter. (Hujala et al., 1998: 20-21)

3.4 Socialpedagogiska begrepp

För att klargöra betydelsen för vissa begrepp som är centrala i detta examensarbete har jag valt att förklarar de viktigaste socialpedagogiska begreppen.

Begreppet *delaktighet* har flera olika betydelser. Den kan bl.a. anses vara motsatsen till begrepp som utanförskap och underordning eller rättare sagt en lösning på dessa två problem. Delaktighet används mycket i samband med funktionshinder och kan därför anses vara ett steg av aktualiseringen av nya aspekter av utanförskapsproblemet för just denna grupp. Begreppet är också nära relaterat med termer som integrering och inkludering. (Gustavsson, 2008: 24-25, 27)

Delaktighet förekommer bland ett antal övergripande dokument – Förenta nationernas standardregler och Världshälsoorganisationens (WHO) nya klassifikationssystem som bär beteckningen ICF. FN:s standardregler lägger fast att människor med funktionsnedsättning skall tillförsäkras delaktighet och jämlikhet. FN-dokumentets regelskrivningar är uppdelade i tre kategorier. Den första anger förutsättningar för delaktighet. Den andra innefattar viktiga huvudområden inom delaktighet och den tredje går ut på att hur dessa regler kan tillämpas i praktiken. (Molin, 2004: 63-64)

Angående begreppet delaktighet inom Världshälsoorganisationen, WHO:s nya klassifikationssystem ICF (International Classification of Functioning, Disability and Health),

så används delaktighet som ”en individs engagemang i livssituationer” i förhållande till bl.a. kroppsfunktioner samt kroppens struktur, aktiviteter och faktorer i omgivningen. Detta innebär att ICF betonar just en individs engagemang i livssituationer som beskriver begreppet delaktighet. I samband med detta anges några definitioner på vad engagemang kan tänkas vara. Att ta del, delta, vara inkluderad eller upptagen inom ett livsområde, vara accepterad, ha tillgång till de resurser som man har behov av. (Molin, 2004: 65-66)

Inom småbarnsfostran tas begreppet delaktighet upp i det nationella dokumentet *Grunderna för planen för småbarnsfostran* från 2005, i form av att fostrarna skall i gemenskap med såväl vuxna som barn skapa en atmosfär där barnen kan känna tillhörighet och delaktighet. (Stakes, 2005: 21)

Social inklusion är en process som sker mellan individ och gemenskap och som under de senaste 20 åren blivit ett populärt begrepp för att uttrycka politiska visioner. I detta sammanhang brukar det ofta talas om rymlighet – den rymliga skolan, arbetsmarknaden, förskolan, som sedan skall vara grunden till det gemensamma samhället, där alla har sin plats. Med detta menas att samhällets uppbyggnad borde vara av sådant slag att alla oberoende, social bakgrund, särskilda behov, kultur, skulle ha sin plats i samhället. Det rymliga samhället uttrycks ofta med begreppet social inklusion, som sedan blivit ett centralt begrepp i dagens välfärdspolitik och den har sin plats i såväl EU:s som i FN:s målsättningar. Europeiska unionen lanserade i början av 1990-talet ett antal program vars målsättning var att få bukt på arbetslösheten och fattigdomen – inte minst bland ungdomar. De unga ansågs vara i riskzonen att bli socialt exkluderade från samhället och med detta ville man sätta fokus på arbetslöshetens och fattigdomens sociala konsekvenser, det vill säga social, kulturell och politisk exklusion. Social inklusion är också motsatsen till social exklusion och har som uppgift att förebygga individers exklusion i dagens samhälle. (Madsen, 2006: 171-172)

I FN:s konventioner och deklARATIONER poängteras rätten att delta i samhällets allmänna institutioner som därmed kan uppfattas som varje individs rättighet som en del av samhället, oavsett etnisk härkomst, social bakgrund eller särskilda behov. (Madsen, 2006: 173)

Social inklusion möjliggör att socialpedagogiken kan ses som en mer offensiv och framtidsinriktad företeelse, där det socialpedagogiska arbetet i större utsträckning utgör ett eget perspektiv inom normalsystemens ramar. Social inklusion uttrycker viljan att politiskt verkställa sociala och pedagogiska insatser med tanken att kunna bemöta alla existerande former av social exklusion i institutioner och gemenskaper. (Madsen, 2006: 172)

Angående utbildning är socialt deltagande en förutsättning för lärande. Lärandet äger rum i bestämda sociala kontexter och för att barnet skall kunna befinna sig just där krävs det bestämda sociala kompetenser. Dessa bestämda kompetenser är ett resultat av just detta deltagande. De sociala kompetenserna kan därav anses vara både inkluderande och exkluderande faktorer. Social inklusion utgår ifrån att de mänskliga och materiella resurserna skall finnas till förfogande där, var barnet lever sitt vardagsliv – i familjen, på daghemmet, skolan och närmiljön. Tanken är att barnet inte behöver flyttas, utan resurserna skall nå barnet. Detta är en rättighet för varje barn och tillsammans med tillräckligt stöd från vuxna skall barnets sociala miljö främja barnets utveckling. (Madsen, 2006: 178-179)

Centrala tankemönster inom social inklusion är bl.a. att se olikhet som resurs, alla individer har särskilda behov, att utveckla social mångfald (diversitet), att skapa betingelser för allas sociala deltagande, lärande sker genom socialt deltagande etc. (Madsen, 2006: 178, 196)

Med *normalitet* anses det som är normen, dvs. det som utgör majoriteten av något slag inom exempelvis en grupp. Det finns vissa vetenskapliga kriterier (medicinska diagnoser) och sedan finns det andra, mera informella kriterier som hänger ihop med sociala och kulturella bedömningar av en viss handling som då är riktig (normal) eller felaktig (avvikande). Madsen, 2006: 103)

I det socialpedagogiska vardagslivet byggs de sociala och kulturella bedömningarna av individer ofta på informella procedurer – där kriterierna är förutbestämda sociala normer och kulturella värderingar. Samhället har, socialpedagogerna likväl därmed också

bestämda förväntningar på hur ett barn kommer att vara och bete sig, trots att pedagogen inte ens träffat barnet förut. (Madsen, 2006: 103-104)

Under 1960-talet skapades normalitetsprincipen, vars uppgift är att sträva efter det som anses vara det normala. Vad normalitet är kan tolkas på olika sätt, men i huvudsak existerar det tre olika synsätt på normalitet.

Det första synsättet av dessa tre utgår ifrån att normalitet och det normala tillståndet, det vanliga eller det genomsnittliga är en och samma sak. Detta kallas för statistisk normalitet och betyder att man bedömer normalitet utifrån medelvärde. Det andra sättet är att se normalitet som de värderingar om vad som är normalt som förekommer i ett samhälle vid en viss tidpunkt. Detta betraktas som normativ normalitet. Det tredje sättet, individuell eller medicinsk normalitet, är att man är normal då man är frisk, dvs. inte sjuk. I detta fall krävs det någon sorts behandling för att uppnå normalitet för den individen som då är sjuk. (Tideman, 2004: 120)

Sammanfattningsvis kan konstateras att normalitet som begrepp förekommer ofta i diskussioner som handlar om personer med någon form av funktionsnedsättning/handikapp. Inom småbarnsfostran kan man tillämpa normalitet med att småbarn oftast först lägger märke till vad som avviker hos de andra barnen t.ex. utseendemässigt jämfört med en själv än vilka likheter de har. I en barngrupp med kulturell mångfald, kan de barnen som inte tillhör normen, vare sig då det är frågan om hudfärg, modersmål eller etnicitet, känna sig utanför det som anses vara normalt.

4 METOD

Interkulturell kompetens har forskats en hel del, främst i andra länder, men även här i Finland. Begreppet har undersökts från olika synvinklar, bl. a. inom musikundervisningen och skolväsendet. Inom ramen av just dagvården har det dock inte gjorts så många undersökningar. Ett av dem som är gjorda i Finland är *Monikulttuurisuus pääkaupunkiseudun päiväkoteissa 2005–2007 – kyselyn tulokset* gjort av Tuulikki

Venninen. I övrigt så har man mest koncentrerat att undersöka problemet från lärarutbildningens perspektiv och just då inom skolan.

Med tanke på hur litet det egentligen forskats om interkulturell kompetens och framför allt interkulturell kompetens inom dagvården, så anser jag att det är motiverat att forska mera om detta tema.

4.1 Litteraturstudie

En allmän litteraturstudie kan också benämnas litteraturöversikt, litteraturgenomgång eller forskningsöversikt. Syftet med en allmän litteraturstudie har två mål: den kan fungera som motivering för att en empirisk studie görs – där litteraturstudien fungerar som en slags beskrivande bakgrund. Andra sättet är att man vill beskriva kunskapsläget inom ett visst område.

Enligt Aveyard (2010: 1-2) är en litteraturstudie en detaljerad och omfattande forskning kring ett specifikt tema. Om litteraturstudien fungerar som en förhandsgranskning av artiklar som en del av ett större sammanhang, är dess uppgift att stå för en kritisk genomgång av artiklar inom ett visst område för att bevisa varför en ny och mera omfattande litteraturstudie är på sin plats. Om själva projektet är att göra en litteraturstudie, så är tanken att få svar på en viss fråga. All den information som ingår i det tema man valt att forska i, skall lokaliseras och sedan undersökas för att på så vis kunna ge en helhetsbild om vad som man redan vet av sitt specifika tema.

Det är väldigt viktigt att litteraturstudien är gjort på ett systematiskt och noggrant sätt, för att resultatet och avslutningen är av pålitlig karaktär. En följd av att litteraturstudien görs på ett mindre lyckat sätt, är att skribenten enbart väljer ut artiklar som styrker dennes egna uppfattningar kring temat och därmed blir studien i fråga mindre lyckad, opålitlig och därmed ger en felaktig bild av ämnet som forskas. (Aveyard, 2010: 9-10)

Den systematiska litteraturstudien är den mest krävande och detaljerade formen av litteraturstudier. Den systematiska litteraturstudien innebär, att skribenten följer ett slags strikt protokoll för att garantera att processen är systematisk och att med hjälp av tydliga och klara metoder identifiera, kritiskt uppskatta och framställa relevanta fakta för att få svar på sina frågeställningar. (Aveyard, 2010: 13-14)

Det är viktigt att påpeka, att det är fullt möjligt och även nödvändigt att göra en litteraturstudie på ett sätt som påminner om att vara en systematisk litteraturstudie, men där skribenten inte har haft möjlighet till att fullfölja det i allra minsta detalj. En litteraturstudie kan utföras som den vore systematisk, och även gå under namnet systematisk litteraturstudie där man jobbat noggrant och systematiskt men aningen mindre detaljerat och rigoröst. (Aveyard, 2010: 15)

Mitt examensarbete kommer att vara en litteraturstudie och kommer att utföras i form av en systematisk litteraturstudie.

4.2 Datainsamling

Jag påbörjade datainsamlingen i juni 2011, med att göra en allmän litteratursökning i temat som jag valt. Mitt mål var att få en klarare bild om vad som redan skrivits om interkulturell kompetens i allmänhet. För att få med den nyaste informationen så har jag gjort om litteratursökningen i mars, april och maj 2012.

Datainsamlingen består av diverse artiklar som jag hittat via olika databaser. Jag började med att söka efter artiklar i olika vetenskapliga databaser, EBSCO, SAGE och ARTO. Sökningen gav mindre lyckat resultat än jag förväntat mig, med en del artiklar som inte gick att få i fulltext utan att betala. Senare gjorde jag även en datainsamling i Google Scholar – där jag lyckades få träff på mer ett par relevanta forskningar. Jag har ytterligare utfört en manuell sökning med namn på författare som jag efter att ha forskat på internet och fått tips om har ansett inneha en expertis i ämnet jag gör min litteraturstudie om. Datainsamlingen har utförts på svenska, engelska, finska och tyska. Jag väljer att presentera enbart de utvalda artiklarna i mitt examensarbete.

4.3 Urvalskriterier

När det gäller urvalskriterierna, så är det ytterst viktigt att artiklarna man valt är oberoende av varandra – för att kunna försäkra trovärdigheten på källorna. Viktigt är också att den institution som publicerat artikeln som kommer att användas, är trovärdig. Ifall institutionen skulle kunna tänka ha som avsikt att förvränga information, skall denna artikel tolkas med försiktighet. Därför utnjuter de mer neutrala institutionerna ofta en högre trovärdighet för att de inte har nytta av att skapa en viss bild av en situation. (Jacobsen, 2007: 130)

Urvalet av artiklar bestämmer väldigt långt den slags information som forskaren kommer att få. Därför är det viktigt att forskaren använder källor som är oberoende av varandra och att de är helst flera till antalet. Detta för att om flera källor ger en viss slags information, kan forskaren vara säker på att det är precis så som saken i verkligheten är. Om källorna däremot ger olika bilder, bör forskaren bedöma kvaliteten på de olika källorna, vilka egenintressen de har samt vilka som är de aktuella källornas mottagare. Detta medför forskaren dilemmat vilka källor som ter sig vara de mest trovärdiga. (Jacobsen, 2007: 130)

Jag har använt mig av följande inklusions- och exklusionskriterier i urvalet av artiklar:

Inklusionskriterier

- Artikeln skall vara vetenskaplig, vilket betyder att den skall innehålla abstrakt, bakgrund, metod, resultat och vara av magisternivå
- Artikeln skall behandla interkulturell kompetens, daghem, skola, undervisning
- Artikeln skall ha en anknytning till småbarn eller skolbarn i lågstadieålder
- Artikeln skall vara publicerad i ett vetenskapligt sammanhang – tidskrift, avhandling etc.

- Artikeln skall kunna vara fritt tillgänglig i sin helhet och vara publicerad inom tidsramen 2003-2012

Exklusionskriterier

- Artikeln är inte vetenskaplig
- Artikeln handlar inte om sådant som är relevant för mitt examensarbete
- Artikeln går inte att nå i sin helhet eller är inte kostnadsfri
- Artikeln är publicerad innan år 2003

De sökord jag har använt är: interkulturell, multikulturell, förskola, dagvård, daghem, monikulttuurisuus, päivähoido, multicultural, intercultural education, kindergarten, day care och interkulturelle Kompetenz. Dessa sökord har sedan kombinerats på olika sätt. Jag kommer göra en mera exakt redovisning för hur min litteratursökning gått till – med vilka sökord jag hittat och hur många artiklar de sökorden gav träff på. (Se *Bilaga 2*)

4.4 Innehållsanalys

Arbetsättet i innehållsanalysen går ut på att forskaren på ett systematiskt och stegvist sätt klassificerar data för att sedan lättare kunna se mönster och teman. Målet med detta är att beskriva och kvantifiera specifika fenomen. (Forsberg & Wengström, 2008: 150)

Om man har som avsikt att uttala sig om generella fenomen bör man aldrig nöja sig med en källa, utan källor skall kontrolleras med hjälp av andra källor. Det är också viktigt att källorna inte är beroende av varandra – de kan påverka varandra och därmed ha gemensamma motiv för att ge en osann bild av verkligheten. Den gyllene regeln lyder att information från flera oberoende källor ger en valid beskrivning av fenomenet. Detta behöver dock inte innebära att källorna är samstämmiga i sin beskrivning. Att kunna få olika beskrivningar av ett fenomen kan vara ett tecken på validitet. Detta innebär endast att människor tolkar saker och ting på olika sätt – att fånga sådana olikheter är ett av

målen med ett kvalitativt angreppssätt. Den sammansatta informationen från olika individer är den riktiga beskrivningen av fenomenet, vare sig den går i riktning mot enighet eller oenighet. (Jacobsen, 2007: 162)

För att man sedan kan bearbeta och analysera sina resultat måste uppgifterna registreras. I en innehållsanalys använder man sig ofta av vissa bestämda faser:

- Kategorisering, att dela upp texten i ett antal teman eller problemställningar
- Fylla kategorierna med innehåll, använda sig av citat
- Räkna hur ofta ett tema eller en problemställning nämns
- Söka efter skillnader och likheter
- Söka förklaringar till skillnader (Jacobsen, 2007: 139)

Kategoriseringen går ut på att dela upp data i ett antal teman eller problemställningar. Detta delmoment behövs för att kunna bestämma vilka typer av data liknar varandra eller om de behandlar ett visst tema eller fenomen. Kategoriseringen hjälper även att urskilja vilka teman skiljer sig från varandra. Syftet med kategoriseringen är att förenkla komplicerade, detaljerade och omfattande data. Genom att föra ord, meningar och texter till en kategori utifrån vissa kriterier kan man vid ett senare skede förhålla sig till ett antal kategorier än till hela datamassan. Kategoriseringen underlättar också jämförandet av de olika texterna från olika undersökningar. (Jacobsen, 2007: 139-140)

4.5 Etiska reflektioner

Innan man sätter igång med en systematisk litteraturstudie bör etiska överväganden utföras. Det får inte förekomma fusk inom forskning. Med fusk och ohederlighet inom forskningen avses att man med avsikt förvränger forskningsprocessen genom fabricering av data, stöld eller plagiat av data. Etiska överväganden bör göras beträffande urval och presentation av resultat när man gör systematiska litteraturstudier. Den som utför litteraturstudier skall välja studier som har tillstånd av en etisk kommitté eller där det utförts noggranna etiska överväganden. Forskaren bör också redovisa alla artiklar som

ingår i litteraturstudien och även arkivera dessa i tio års tid. Forskaren skall också presentera alla resultat som stöder respektive inte stöder hypotesen. Att enbart presentera de artiklar som stöder forskarens egen åsikt anses vara oetiskt. I en litteraturstudie är undersökningsfältet tidigare dokumenterad kunskap. Frågorna ställs därför till litteraturen istället för personer. (Forsberg & Wengström, 2008: 77-78)

5 RESULTAT

I detta kapitel kommer jag att redogöra vilka resultat jag funnit i de artiklar jag valt att använda samt kommer jag att redogöra för innehållsanalysen jag utfört. Jag använder mig av de 10 artiklar med hjälp av vilka jag slutligen valt att redovisa det resultat jag kommit fram till. Artiklarna består av fyra stycken kvalitativa forskningar, två kvantitativa, två litteraturstudien och två vetenskapliga artiklar.

De artiklar och forskningar jag valt att presentera i detta kapitel har systematiskt genomgått och kvalitetsgranskats för att få ett hållbart resultat. För att lättare kunna identifiera källan till ett visst resultat i resultatredovisningen, så har jag valt att numrera de till antalet 10 artiklar som jag slutligen innefattat i min forskning. (Se bilaga 1) Siffrorna på artiklarna (1-10) är utmärkta i källhänvisningen. Jag kommer också att hänvisa till enbart numret på artikeln efter det fakta jag presenterat.

Med hjälp av innehållsanalysen har artiklarna delats i olika rubriker för att lättare kunna nå syftet med detta examensarbete - att undersöka samt forska vad som redan är känt angående interkulturell kompetens inom dagvården. Studien hade som syfte att ytterligare se på de aspekter som bör tas i beaktande när man jobbar med barn från en annan kulturell bakgrund.

Pedagogutbildningen

Pedagogen som person

På daghemmet

Undervisningen, utrymmen
barnet som individ

Social växelverkan

Föräldrarna som resurs

Figur 1 Indelningen av resultat

5.1 Pedagogutbildningen

Det mest förekommande temat i de artiklar och forskningar jag funnit och bearbetat var utbildningen av personalen – daghemspersonalen och skollärarna. Jag väljer att tala om pedagoger för att få en gemensam benämning på dessa två yrkesgrupper. Pedagogernas utbildning i dag verkar inte motsvara behovet av den kulturella diversiteten som samhället i dag består av. Att en pedagog kan på bästa tänkbara sätt svara på dessa utmaningar som dagens dagvårdsgrupper/skolklasser innebär behövs en utbildning av något slag.

Att undervisa pedagoger om kulturell mångfald under deras studietid, borde vara en självklarhet speciellt i länder med hög grad av kulturell diversitet – men så är inte fallet åtminstone idag och att det skulle vara en ändring på kommande är tvivelaktigt med tanke på att föräldrar och arbetstagare tycks vilja satsa mera på en högre akademisk och teknisk framgång än att kunna förespråka sociokulturella färdigheter. (3 & 6)

En annan viktig poäng som bör lyftas fram är hur lärarutbildningen är uppbyggd – möjliggör den en syn hos lärare om kulturell mångfald? Och är den anpassad efter de förändringar som samhällen har genomgått under de senaste 10-20 åren? (6,7 & 10)

Pedagogen som person

Som tidigare påpekats så utgör pedagogens skolning i mångkulturell utbildning en stor del av såväl kvaliteten som kvantiteten i det denne sedan för vidare till barngruppen i daghemmet/skolan. En minst lika viktig del är pedagogens egen syn på kulturell mångfald. Resultaten från de artiklar och forskningar jag genomgått bevisar detta fenomen. (1 & 10) Pedagogerna har större möjligheter att lyckas med att genomföra framgångsrik undervisning i form av kulturell mångfald om personen själva är öppen till nya kulturer och ser kulturmöten som något positivt samt inte har några fördomar eller stereotypier av någon bestämd kultur eller etnisk bakgrund. Pedagogens erfarenheter av olika kulturer, så som att pedagogen bott utomlands eller tidigare undervisat en mångkulturell barngrupp har också en stor betydelse i dennes framgång som pedagog men framför allt på den syn som pedagogen har på just kulturell mångfald. (1, 3 & 4)

Pedagogerna bör dessutom fundera över sitt sätt att undervisa, med tanke på i vilken grad barngruppen/skolklassen utgörs av barn från olik kulturell bakgrund. Detta innebär att de skall undervisa på ett sätt som tar i beaktande de kulturer som representeras bland barnen. (4)

5.2 På daghemmet

I själva lokalen där undervisningen sker är detaljer som sittplacering, utrymmets möbleringsordning och placering av olika redskap och speciella utrymmen menat för en viss sorts aktivitet detaljer som spelar roll för undervisningen och den kulturella aspekten i detta, enligt min forskning. Speciellt då med tanke på daghemmet och dess möjlighet att i undervisningssyfte lyfta fram kulturell mångfald, så är det viktigt att det finns olika utrymmen där barnen kan utöva drama, konst, språk etc. En annan aspekt som kom fram var att daghemmet bör ha olika leksaker som representerar kulturell mångfald – dockor med olika utseende (etniskt), böcker för barn som berättar om olika folk från olika kulturer etc. (3)

I de styrda aktiviteterna, såväl på daghem som i skolan, är det viktigt att barnen har möjlighet till att lära sig exempelvis att räkna på olika språk, att via musik och lek stifta bekantskap med kulturer andra än den som representeras av majoriteten. (9) Att det firas födelsedagar och högtider i daghemmen är bekant, men att det även borde innefatta olika kulturella och religiösa högtider från minoritetskulturer för att öka barnens insikt och kunskap av den kulturella mångfald de lever i är något som enligt min forskning borde läggas märke till. (2 & 9)

Barnet i fokus

Barnet skall alltid kunna ses som en individ, oberoende det kön, den kultur eller den språkgrupp han/hon representerar. När barngrupperna på daghemmet bara växer, så kan det vara svårt att kunna se denna oerhört viktiga detalj, som inte minst för barnet själva är ytterst viktigt. Resultaten påpekar även att pedagogerna måste kunna se två barn med samma kulturbakgrund som två olika individer och därmed inte tänka att alla som representerar en viss kultur är i grund och botten likadana. (5 & 8)

Att barnet som kommer från en annan kultur än de som representerar majoriteten redan på daghemmet får möjlighet till att lära sitt eget modersmål i någon form är viktigt med tanke på barnets möjligheter att i ett senare skede nå framgång i skolan. För dagvårdspersonalen innebär detta att de uppmuntrar barnet till att på något vis använda sitt modersmål men också att de som pedagoger stöder denna process och ger barnets föräldrar all den information som de kan tänkas behöva. (2 & 6)

5.3 Social växelverkan

Förutom barnen är ett arbete som innefattar kulturell mångfald ett mycket bredare än det som sker på daghemmet/ i skolan. Det som daghemmen skulle kunna utnyttja på ett bättre sätt är växelverkan mellan personalen och barnens föräldrar. Ren okunskap om den andres kultur, kan leda till missförstånd och inte minst brist på förtroende gentemot

dagvårdspersonalen från föräldrars sida. En åtgärd skulle exempelvis vara att dagvårdspersonal skulle erbjudas kurser/informationstillfällen för att få en grunduppfattning av en viss kulturs/religions traditioner, vanor, sätt att fungera osv. (5 & 8)

Pedagogerna borde ha förutom bättre kunskap om olika kulturer (speciellt den som är starkast representerad bland barnen) också insyn på att olika kulturer innebär även olika uppfattningar om vad som hör till dagvårdens/skolans uppgifter samt vad en pedagog får/borde göra i vissa situationer. Dessa missförstånd kan leda till förtroendebrist från föräldrarnas sida, men framför allt till att pedagogerna uppfattar denna vissa kultur/ föräldern som otrevlig, icke respektfull etc. (5 & 8)

Föräldrarna som resurs

Föräldrarna till ett barn med olik kulturell bakgrund borde kunna ses som resurs och för att öka personalens kunskap om just denna kultur borde de ges en mera delaktig roll. Detta skulle innebära att de skulle sprida kunskap och i och med att de skulle känna sig delaktiga på ett bättre sätt, skulle i sista hand även barnets situation kunna påverkas positivt. (2) Föräldrar från olik kulturell bakgrund skulle kunna erbjudas att ta del av daghemmets dagliga verksamhet i form av att de skulle kunna presentera barnen lekar, sånger från deras kultur eller exempelvis låta barnen ta del av olika matupplevelser och på så vis sprida kulturell mångfald direkt till barnen. (9)

6 ANALYS OCH DISKUSSION

Jag har valt att dela upp detta kapitel i delar. Först kommer jag att analysera och diskutera resultaten av min studie. Den andra delen är metoddiskussion och till sist kommer jag att diskutera hela skrivprocessen.

6.1 Resultatdiskussion

Jag hade som syfte att med hjälp av min studie få först och främst mera information om interkulturell kompetens inom dagvården och forska i vad som redan är bekant från tidigare och därefter ta en närmare titt på vad som man skall ta i beaktande när man jobbar med barn från olik kulturell bakgrund.

För att kunna nå mitt syfte använde jag mig av följande forskningsfrågor: *Vilka aspekter bör beaktas när man jobbar med barn från olik kulturell bakgrund?* och *hur kan man stöda barn med olik kulturell bakgrund inom dagvården i praktiken?*

Som teorigrund för min forskning använde jag ett socialpedagogiskt perspektiv. Centrala begrepp inom socialpedagogiken som delaktighet, normalitet och social inklusion användes för att kunna tydliggöra kopplingen mellan teori och det som sker ute på fältet. Urie Bronfenbrenners utvecklingsekologiska modell valde jag för att kunna poängtera vikten av att ett barn från en annan kultur kan komma att bli en del av majoriteten med hjälp av att såväl pedagoger, myndigheter och föräldrar ser allt som en stor helhet. Detta innebär att allting som händer och sker med barnet, samt omkring barnet har en inverkan på hur barnets utveckling framskrider.

På daghemmet har pedagogen som främsta uppgift att stöda barnets utveckling och se till att denna utveckling sker på ett sätt som stöder barnets utveckling på alla tänkbara plan och även förbereder barnet för inkommande skolstart. Detta når man med hjälp av ”socialpedagogiska redskap” att stödja, stimulera och mobilisera – som då ger barnet de redskap denne behöver i fortsättningen.

Pedagogen har också som uppgift att motverka exklusion och försöka nå en grad av delaktighet som får barnet att agera mera självständigt och därför med ett bättre slutresultat. När det gäller barn med olik kulturell bakgrund, så är inklusion en viktig del i arbetet. För att kunna få barnet mera delaktigt, så bör denne ges alla de resurser som finns att tillgå – detta syftar till att resurserna kommer till barnet och inte tvärtom.

Att kunna öka de från olika kulturer härstammande barnens delaktighet på daghemmet, kan som resultaten av min forskning bevisar, uppnås med att exempelvis fira olika kulturella/religiösa högtider och att leka lekar, sjunga sånger och på annat vis ta del av de minoritetskulturerna som finns representerade i klassen. Det är också önskvärt att man stiftar bekantskap med övriga kulturer, trots att de inte finns representanter för dem just bland de barn som finns omkring en.

Resultaten i min forskning hämtar också upp vetenskapen om att föräldrarnas socioekonomiska status eller grad av utbildning påverkar i stor mån på barnets möjligheter och detta är något som är bra att lägga märke till när man jobbar med barn från olika delar av världen.

Det som är det mest framkommande i de resultat jag fått fram är pedagogens utbildning vad som kommer till interkulturell kompetens. Att satsa mera på interkulturella värderingar, sprida kunskap om olika kulturer och att med hjälp av olika praktiska övningar kunna försöka påverka pedagogstuderandens uppfattningar om olika kulturer och hur dant det är att jobba med dem.

Enligt tidigare forskning som jag genomgått, anser sig dagvårdspersonal behöva mera utbildning, kunskap och redskap i arbetet med den alltmer växande mängden av olika kulturer. Pedagogerna behöver kritiskt granska sitt tänkande och sitt sätt att undervisa i en mångkulturell klass.

Att jobba med barn som tillhör en annan kultur än den man som pedagog är van vid, är till den utsträckning mera krävande än att jobba med barn som representerar majoriteten, av den orsaken att man är tvungen att balansera mellan två kulturer. Detta innebär att man som professionell måste kunna ta i beaktande att barnets uppfattning och deltagandet av den majoritetskulturen blir lyckad men att den kulturen och de värderingar som barnet står för inte ges mindre utrymme. I praktiken måste pedagogen försöka att upprätthålla ett sådant klimat som då innefattar de båda kulturerna till en viss grad. Det är också värt att påpeka att i de artiklar och forskningar som jag studerat närmare, poängteras att mångkulturell undervisning är till för alla och inte bara för invandrare och

minoriteter. Genom att minoriteten lär av majoriteten och vice versa, ökas den kulturella medvetenheten bland barnen.

Att föräldrar till barn som är av en minoritetskultur på daghemmet eller i skolan, ses som en resurs är kanske fallet redan i dag. Att det borde utnyttjas på ett mera konkret sätt borde pedagogerna bli bättre på. Som jag tidigare varit inne på så borde föräldrars kunskap om kulturer tas bättre med i helheten. All den kunskap som föräldrar med annan etnisk och kulturell bakgrund innehar, kan vara en bidragande orsak till hur deras barn kommer tillrätta på daghemmet eller då i ett senare skede i skolan.

Med att stöda eller rättare sagt se till och informera föräldrar som inte är i sitt ursprungsland, av den hjälp och stöd de kan få av samhällets olika instanser är också ett sätt att påverka barnets integrering, inklusion och framgång till det nya samhället.

6.2 Metoddiskussion

Jag valde att göra mitt examensarbete i form av en litteraturstudie. För att få den information jag behövde, valde jag att söka bland olika databaser för att hitta lämpliga artiklar och tidigare forskning angående mitt tema – interkulturell kompetens inom dagvården.

Till en början hittade jag ca 10 stycken artiklar som jag kunde använda för närmare granskning. Jag hade tänkt innefatta även tyskspråkiga artiklar i min sökning och delvis gjorde jag det, men på grund av att det skulle ha krävt både tid och resurser så fick jag nöja mig med artiklar som var skrivna på svenska, finska eller engelska. Jag valde dock att innefatta en tyskspråkig artikel in bland de till antalet 10 stycken som jag till slut kom att använda i detta examensarbete.

Jag hade svårt att få tag på artiklar som exakt skulle ha handlat om interkulturell kompetens som ledde till att de artiklar jag slutligen valde ut var mer eller mindre av olik ”karakter”, men i grund och botten har de artiklar jag valt ut ändå ett relevant samband med

det som behandlas i mitt examensarbete. Därefter gjorde jag en innehållsanalys på dessa artiklar och delade ut mina resultat i olika kategorier för att underlätta resultatredovisningen.

Jag anser att valet att göra en litteraturstudie för att besvara mina forskningsfrågor och att lära mig mera om temat var slutligen det rätta. Att jag kunde ha utnyttjat flera databaser än jag gjorde och använt mig av flera sökord skulle ytterligare kunnat ge ett mer värde för min studie.

Angående reliabiliteten av min forskning så tycker jag att jag gjort allt väl på den punkten. Den externa validiteten kan ha sina små brister med tanke på att jag mer eller mindre generaliserat de fakta som jag fått ur artiklarna, ändå med att försöka behålla dem i nära kontakt med den kontext de handlar om.

6.3 Egen utvärdering

När jag nu har möjlighet till att se på de resultat jag kommit fram till och syfte samt de forskningsfrågor jag använt mig av, kan jag nog känna mig nöjd och belåten. När det gäller hela den långa och tunga processen så som detta examensarbete har varit för mig, så borde jag från första början gjort artikelsökningen på ett lite annat vis. Med detta syftar jag på att jag borde ha tagit lite mera tid på att hitta och genomgå samt analysera de artiklar jag sedan skall använda. Om jag gjort detta, så skulle resultatet av min forskning knappast ändrat sig så mycket, men jag skulle om möjligt ha haft den känslan av att allt är mera klarare och tydligare för mig.

Att jag ville innefatta tyskspråkig litteratur (som jag nog i en viss mån gjorde) i form av artiklar visade sig att vara en för stor och alltför krävande process och därför koncentrerade jag slutligen att använda artiklar från de tre huvudspråken, svenska, finska och engelska. Med användning av tyskspråkig litteratur och artiklar ville jag nå en bredare syn på mitt forskningsområde och därmed om möjligt även bättra kvalitén på den. Jag borde också ha tagit barnperspektivet mera i beaktande än jag nu gjort.

Angående den övriga processen, så kan jag nu lugnt konstatera att jag borde i ett tidigare skede ha insett vissa tekniska och processmässiga detaljer, så som vad klassas som tidigare forskning, vad vissa kapitel skall innehålla osv, för att kunna ha jobbat mera noggrannare och därmed få ytterligare djup och bredd på min forskning.

Det går alltså bra att säga att det nog märkts under processens gång att detta var mitt första arbete av detta slag. Men när allting nu är gjort, så kan jag trots alla små missar under processens gång, vara nöjd med det jag åstadkommit.

7 AVSLUTNING

I och med att detta arbete har varit ett beställningsarbete för Arcada, med syftet att kartlägga vad som redan skrivits om interkulturell kompetens inom dagvåden, så hoppas jag att den först och främst betjänat sitt syfte men även går att ha nytta av i praktiken när man jobbar med barn från olika kulturer.

Att som personal på ett daghem med allt större enheter och barn med individuella inlärningsbehov kunna se och arbeta med interkulturell kompetens som grund är väldigt krävande som sådant. Det innebär att man som pedagog har en tillräckligt kvalificerad utbildning och att man kan använda sin personlighet som ytterligare kompetens för att framföra detta budskap. Tanken om att interkulturell undervisning är något som berikar alla som deltar i den, borde föras vidare för att kunna utnyttjas bättre än idag. Kunskap om olika kulturer medför en bättre förståelse av dess medlemmar och därmed ökar chansen att lyckas med strävan att forma en fungerande helhet - samhället.

Förslag till fortsatt forskning

Eftersom interkulturell kompetens ändå är rätt så nytt fenomen, så tycker jag att det borde forskas mera och framför allt i Finland, där vi kanske börjat inse nyttan av att ha kompetenser av detta slag i och med att även vårt samhälle i allt större grad internationaliseras. Att forska om interkulturell kompetens inom skolvärlden skulle vara motiverat, inte minst med tanke på att utbildning spelar en så central roll i vårt västerländska samhälle. Att ytterligare forska kring interkulturell kompetens skulle också innebära att pedagoger skulle kunna erbjudas bättre utbildning angående just interkulturell kompetens.

KÄLLOR

- Alleman-Ghionda, Christina. 2006. Klasse, Gender oder Ethnie? Zum Bildungserfolg von Schüler/innen mit Migrationshintergrund. Von der Defizitperspektive zur Ressourcenorientierung. I: *Zeitschrift für Pädagogik*. Jahrgang. 52, Heft 3, s. 350-362. Tillgänglig: http://www.pedocs.de/frontdoor.php?source_opus=4462&la=de Hämtad 25.1.12.
- Aveyard, Helen. 2007. *Doing a literature review in health & social care – a practical guide*. England: Open University Press.
- Bernharnd, Judith K. & Shor, Ron. 2003. A comparative study of conflicts experienced between immigrant parents in Canada and in Israel and professionals in education institutions about appropriate responses to children's misbehavior. I: Early childhood education publications and research, Paper 19. Tillgänglig: <http://digitalcommons.ryerson.ca/ece/19> Hämtad 29.2.12
- Deiters, Nadine. 2008. *Interkulturelle Kompetenz in pädagogischen Handlungsfeldern*. Nordestedt: GRIN Verlag.
- Denevey, Barbara. 2007. How well-prepared do international school teachers believe themselves to be for teaching in culturally diverse classrooms? I: *Journal of research in international education*, Vol. 6, Nr. 3, s. 309-332. Tillgänglig: <http://jri.sagepub.com/content/6/3/309> Hämtad 13.5.12.
- Emmanuel, Donna T. 2005. The effects of a music education immersion internship in a culturally diverse setting on the beliefs and attitudes of pre-service music teachers. I: *International journal of music education* Vol. 23, Nr. 1, s. 49-62. Tillgänglig: <http://ijm.sagepub.com/content/23/1/49> Hämtad 29.2.12.
- Eriksson, Lisbeth & Markström, Ann-Marie. 2000. *Den svårfångade socialpedagogiken*. Lund: Studentlitteratur.
- Forsberg, Christina & Wengström, Yvonne. 2008. *Att göra systematiska litteraturstudier. Värdering, analys och presentation av omvårdnadsforskning*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Gayle-Evans, Guda. 2004. It is never too soon: A study of kindergarten teachers' implementation of multicultural education in Florida's classrooms. I: *The professional educator*, Vol. 26, Nr. 2 s. 1-15.
Tillgänglig:
<http://web.ebscohost.com.ezproxy.arcada.fi:2048/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=56a8d2e5-4bde-4222-a6fb-0d722cb0ecc0%40sessionmgr13&vid=3&hid=8> Hämtad 13.5.12

- Gustavsson, Anders. 2008. Vår tids socialpedagogik. I: *Meningsskapande och delaktighet – Om vår tids socialpedagogik*. Moli, Martin, Gustavsson, Anders & Hermansson, Hans-Erik [red.]. Göteborg: Daidalos.
- Holm, Gunilla & Londen, Monica. 2010. The discourse on multicultural education in Finland: education for whom? I: *Intercultural education*, Vol. 21, Nr. 2, s. 107-120. Hämtad 17.6.11
- Hujala, Eeva. 1998. Kasvun kontekstuaalinen perusta. I: *Päivähoidosta varhaiskasvatukseen*. Hujala, Eeva; Puroila, Anna-Maija; Parrila-Haapakoski, Sanna & Nivala, Veijo. 1998. Jyväskylä: Varhaiskasvatus 90 Oy
- Jacobsen, Dag Ingvar. 2007. *Förståelse, beskrivning och förklaring – introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Johansson, Pernilla & Wiklund, Malin. 2010. *Den interkulturella förskolan – upplevelser i möten mellan pedagoger och föräldrar med utländsk bakgrund*. Linnéuniversitetet.
- Kyuchukov, Hristo. 2007. Good practices in roma education in Bulgaria during the years of transition. I: *International education*, Vol. 18, Nr. 1, s. 29-39. Tillgänglig: <http://web.ebscohost.com.ezproxy.arcada.fi:2048/ehost/detail?vid=24&hid=8&sid=9a20fbf8-88dd-4d8e-aca9-17eb79ea60a5%40sessionmgr10&bdata=JnNpdGU9ZWwhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=afh&AN=24232748> Hämtad 5.3.12
- Lahdenperä, Pirjo. 2008. *Interkulturellt ledarskap – förändring i mångfald*. Lund: Studentlitteratur.
- Leenen, Wolf Rainer; Groß, Andreas & Grosch, Harald. 2010. Interkulturelle Kompetenz in der Sozialen Arbeit. I: *Interkulturelle Kompetenz und pädagogische Professionalität*. Auernheimer, Georg [red.] Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Lunneblad, Johannes. 2009. *Den mångkulturella förskolan – motsägelser och möjligheter*. Lund: Studentlitteratur.
- Lunneblad, Johannes. 2009a. *En målsättning för de Andra – Förskolepedagogers tal om barn och föräldrar under planering och utvärdering på en förskola med en kulturellt blandad barngrupp*
- MacNaughton, Glenda & Hughes, Patrick. 2007. Teaching respect for cultural diversity in Australian early childhood programs. I: *Journal of early childhood research*, Vol. 5, Nr. 2, s. 189-204.
Tillgänglig:
<http://ecr.sagepub.com.ezproxy.arcada.fi:2048/content/5/2/189.full.pdf+html>
Hämtad 29.2.12

- Madsen, Bent. 2006. *Socialpedagogik, integration och inklusion i det moderna samhället*. Lund: Studentlitteratur.
- Mansikka, Jan-Erik & Holm, Gunilla. 2011. Teaching minority students within minority schools: teachers' conceptions of multicultural education in Swedish-speaking schools in Finland. I: *Intercultural education*, Vol. 22, Nr. 2, s. 133-144. Hämtad 5.3.12
- Molin, Martin. 2004. Delaktighet inom handikappområdet. I: *Delaktighetens språk*. Mal-lander, Ove & Tideman, Magnus [red.]. Lund: Studentlitteratur.
- Räsänen, Rauni. 2009. Monikulttuurisuus ja kansainvälistyminen koulun ja opettajan haasteena. I: Joensuun Yliopisto Kasvatustieteiden Tiedekunnan selosteita, Nr. 7, s. 1-21. Tillgänglig: http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-219-194-6/urn_isbn_978-952-219-194-6.pdf Hämtad 11.3.12
- Sharif, Hassan. 2008. Mångkultur, skola och interkulturell pedagogik. I: *Meningsskapande och delaktighet – Om vår tids socialpedagogik*. Moli, Martin, Gustavsson, Anders & Hermansson, Hans-Erik [red.]. Göteborg: Daidalos.
- Skans, Anders. 2006. *Inkludering och interkulturellt arbets sätt i förskolan*. Malmö högskola.
- Stakes. 2005. *Grunderna för planen för småbarnsfostran, en korrigerad upplaga (version 2)*. Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården. Tillgänglig: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/2e130087-8320-4be7-b07d-218aa17e6873> Hämtad 14.4.12
- Talib, Mirja-Tytti [red.]. 2006. Diversity - A challenge for educators. Finnish Educational Research Association.
- Tideman, Magnus. 2004. Lika som andra. I: *Delaktighetens språk*. Mal-lander, Ove & Tideman, Magnus [red.]. Lund: Studentlitteratur.
- Venninen, Tuulikki. *Monikulttuurisuus pääkaupunkiseudun päiväkodeissa – Kyselyn tulokset*. Soveltavan kasvatustieteen laitos / VKK-Metro.

BILAGOR

Bilaga 1. Tabell över artiklar

Nr	Författare	Titel	Metod	Syfte	Resultat
1	Emmanuel (2005)	The effects of a music education immersion in a culturally diverse setting on the beliefs and attitudes of pre-service music teachers	Kvalitativ forskningsmetod	Att undersöka musiklärares tankar kring hur de uppfattar att lära musik till en mångkulturell grupp kommer att vara och se hur detta ändrats efter att de fått praktisera i en klass med en mångkulturell grupp	Att lärarnas attityder gällande olika kulturer ändrades efter att de fått praktisera i tre veckor med en mångkulturell barngrupp
2	Kyuchukov (2007)	Good practices in Roma education in Bulgaria during the years of transition	Artikel	Att presentera framgångsrika utbildningssätt som har att göra med den etniska minoriteten i Bulgarien	Romminoriteten i Bulgarien har börjat få bättre undervisning på daghem och i skolorna i sitt eget modersmål

3	Deveney (2007)	How well-prepared do international school teachers believe themselves to be for teaching in culturally diverse classrooms?	Kvantitativ och kvalitativ forskningsmetod	Att forska i hur bra lärarna i en internationell skola i Thailand anser sig ha fått skolning i att undervisa en klass med personer från en annan kultur än den de själv representerar/ att se om via erfarenhet utvecklas en sorts kulturell sensibilitet	Lärarna kommer inte nödvändigtvis att under studietiden utveckla en kulturell sensibilitet. Däremot kan de trots detta via erfarenhet bland olika kulturer på fältet bli framgångsrika i sitt yrke som lärare
4	Mansikka & Holm (2011)	Teaching minority students within minority schools: teachers' conceptions of multicultural education in Swedish-speaking schools in Finland	Kvalitativ forskningsmetod	Att få reda på hur lärare i de svenskspråkiga skolorna (10 st.) i huvudstadsregionen anser om mångkulturell undervisning	Att mångkulturell undervisning är klarare i teorin än i praktiken och att ens egen minoritetstatus som lärare inte betyder att man automatiskt är kompetent inom mångkulturell undervisning
5	Alleman-Ghionda (2006)	Klasse, Gender oder Ethnie? Zum Bildungserfolg von Schüler/innen mit Migrationshintergrund. Von der Defizitperspektive zur Ressourcenorientierung	Artikel/Litteraturstudie	Att forska i vilka aspekter som påverkar barns med invandrarbakgrund möjligheter att lyckas i skolan	Föräldrars socioekonomiska status och skolning påverkar barnens möjligheter till att lyckas i skolan

6	Holm & Londen (2010)	The discourse on multicultural education in Finland: education for whom?	Artikel/Litteratur studie	Att se på den mångkulturella utbildningen i Finland och dess syfte	Mångkulturell utbildning är avsedd för invandrare för att stödja deras anpassning till det finländska samhället
7	Räsänen (2009)	Monikulttuurisuus ja kansainvälistyminen koulun ja opettajan haasteena	Artikel	Hur den finländska lärarutbildningen ser på kulturell mångfald och vad detta innebär för lärarna	Att lärarutbildningen borde förändras i takt med att samhället förändras
8	Bernhard & Shor (2003)	A comparative study of conflicts experienced between immigrant parents in Canada and in Israel, and professionals in educational institutions about appropriate responses to children's misbehavior	Kvalitativ forskningsmetod	Att forska om de konflikter som kan uppstå mellan lärare och föräldrar med invandrarbakgrund när barn blir utsatta för disciplinära åtgärder i skolan	Det råder olika uppfattningar bland olika kulturer vad som är skolans/lärarens uppgift och därmed också hur lärare borde ingripa när ett barn uppfört sig illa
9	Gayle-Evans (2004)	It is never too soon: A study of kindergarten teachers implementation of multicultural education in Florida's classrooms	Kvantitativ forskningsmetod	Att forska om i vilken mån det finns material för att kunna genomföra mångkulturell undervisning på daghemmen i Florida	Det rådde olika förutsättningar på de olika daghemmen för genomförandet av mångkulturell undervisning
10	MacNaughton & Hughes (2007)	Teaching respect for cultural diversity in Australian early childhood programs: a challenge for professional learning	Kvantitativ forskningsmetod	Att få fram lärarnas syn på sina möjligheter att jobba bland olika kulturer enligt de rådande bestämmelserna	Att många lärare var osäkra att hur på bästa tänkbara sätt tackla situationen

Bilaga 2. Tabell över resultat av artikelsökning i olika databaser

Databas	Sökord	Antal träffar	Antal användbara articklar
ARTO	Monikulttuurisuus or päivähöito	1 031	0
EBSCO	Kindergarten and intercultural or multicultural	2 347	1
EBSCO	Education and in- tercultural or mon- ocultural	1 047	2
SAGE	Kindergarten or day care and intercultural or multicultural	758	3
Google scholar	monikulttuurisuus	2 120	1
Pedocs (Fachportal Pädagogik)	Interkulturelle und Kompetenz	251	1
Urval: Manuell sökning	Gunilla Holm		2